

Анотація до вибіркової навчальної дисципліни «Неформальна освіта»

Рівень вищої освіти – *другий (магістерський) рівень вищої освіти*

Галузь знань *01 Освіта/Педагогіка*

Спеціальність *011 Освітні, педагогічні науки*

Освітньо-професійна програма *Організація дошкільної освіти*

Кількість кредитів – *4*

Рік підготовки *1*, семестр – *1*

Компонент освітньої програми: *вибірковий*

Мова викладання: *українська*

Викладач: **Козубовська Ірина Василівна**, доктор педагогічних наук, професор; e-mail: iryna.kozubovska@uzhnu.edu.ua

Опис дисципліни

1. Актуальність курсу. Для того, щоб підготувати підростаюче покоління до вимог сучасного життя, забезпечити сприятливі умови для найбільш повного розкриття розвитку інтелектуальних і творчих здібностей молодих людей, слід враховувати, що систему навчання особистості упродовж життя забезпечують такі форми освіти: формальна освіта (formal education), неформальна освіта (non-formal education) та інформальна освіта (informal education), серед яких неформальна освіта набуває все більшого значення. У словнику з освіти дорослих термін «неформальна освіта (англ. – *non-formal education*)» визначається як «освіта, по завершенню якої не передбачається отримання дипломів. У виданні «Термінологічний словник з основ підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів післядипломної педагогічної освіти» неформальна освіта визначається як «додаткова освіта, яка доцільно організована, проте не завершується наданням кваліфікації певного рівня (етапу, циклу) формальної освіти, а також як будь-яка організована освітня діяльність поза рамками формальної системи освіти, що забезпечує певні види навчання». Важливо, що неформальна освіта, хоча і не є офіційно визнаною, а результати неформального навчання не завжди підтверджуються відповідними документами, може відбуватися і в межах формального освітнього середовища. Неформальна освіта – будь-яка організована і безперервна освітня діяльність, яка може здійснюватись в межах і поза межами освітніх закладів і слугує особам будь-якого віку. Вона включає освітні програми для навчання дорослих, базової освіти дітей, не охоплених школою, життєвих навичок, трудових умінь і загальної культури. Це – додаткове цілеспрямоване навчання, виховання та розвиток сучасної молоді. Навчання у рамках неформальної освіти охоплює різноманітні вікові, гендерні та соціальні категорії населення – школярів, дорослих, жінок, фахівців та ін., тобто усіх можливих суб'єктів освітньої діяльності. В країнах західної цивілізації її результати визнаються роботодавцями разом із формальною освітою. Останнім часом офіційне визнання неформальної освіти відбулося і в Україні.

2. Метою вивчення навчальної дисципліни «Неформальна освіта» є підготовка компетентного фахівця, конкурентоспроможного на ринку праці, здатного до ефективної роботи на рівні світових стандартів, соціально відповідального за результати своєї професійної діяльності, готового до постійного професійного росту й самовдосконалення, в тому числі й засобами неформальної освіти.

Завдання курсу – ознайомлення студентів з науковими підходами зарубіжних і вітчизняних учених до розуміння феномену «неформальна освіта», її структурою, формами, функціями, особливостями і можливостями неформальної освіти в галузі дошкільної освіти.

3. Проблематика (зміст дисципліни), яка буде розглянута у процесі вивчення навчальної дисципліни. У процесі вивчення навчальної дисципліни «Неформальна освіта» студенти будуть ознайомлені з вітчизняними і зарубіжними документами стосовно неформальної освіти (МОН України, Ради Європи, Європейського Союзу, ООН, ЮНІСЕФ, ЮНЕСКО, Міжнародної організації праці та ін.); історією виникнення неформальної освіти; узагальненим визначенням неформальної освіти (неформальною освітою є будь-яка організована систематична освітня діяльність суб'єктів, яка проводиться поза межами офіційної освітньої системи і метою

якої є забезпечення окремих груп населення обраними видами навчання); її основними ознаками (неформальна освіта не має обов'язкового характеру; ґрунтується на бажаннях, інтересах і потребах її суб'єктів; може відбуватися як епізодично, так і систематично, а також в процесі офіційної освітньої чи іншої діяльності; не завершується з отриманням документа (свідоцтва, атестата тощо); функціями (культурна, соціальна, валеологічна, аксіологічна, особистісна, інтегративна, статусна, реабілітаційна, компенсаторна, адаптивна, розвивальна, корекційна, професійна, пізнавальна та ін.); структурою (післядипломна освіта та освіта дорослих; позашкільна освіта; шкільне та студентське самоврядування; громадянська освіта; університети третього віку; освітні ініціативи для розвитку додаткових умінь, а також вищі народні школи); формами (курси; гуртки за інтересами; громадські об'єднання).

4. У процесі вивчення дисципліни у майбутніх магістрів – організаторів дошкільної освіти формуються **знання, уміння**, необхідні для успішної професійної діяльності в галузі дошкільної освіти. Педагог-магістр: має високий рівень професійної підготовки; оптимально поєднує наукову, викладацьку та практичну підготовку; поповнює свої знання протягом усього життя засобами формальної, інформальної і неформальної освіти; застосовує принципи наукової організації навчальної і професійної діяльності на практиці; володіє такими перцептивно-гностичними якостями, як спостережливість, інтелектуальна активність, гнучкість і оригінальність мислення, інтуїція, об'єктивність, критичність.

Педагог-магістр **знає**: структуру, функції, форми, логіку, методика, методологію, процедуру навчання в системі неформальної освіти; принципи і прийоми збору, обробки, використання інформації; основи наукової організації праці; можливості неформальної освіти в галузі дошкільної освіти.

Педагог-магістр **уміє**: застосовувати знання, отримані засобами неформальної освіти, у професійній діяльності для вирішення конкретних педагогічних і дослідницьких задач; точно формулювати конкретну педагогічну або дослідницьку задачу і вибирати стратегію для її ефективного вирішення; використовувати алгоритм пошуку, обробки та використання інформації; здійснювати адекватне перспективне планування; прогнозувати і передбачати; володіти науковим апаратом, стилем наукового мислення; визначати власні навчальні і наукові потреби; самостійно формулювати проблеми та використовувати адекватні методи для їх вирішення; спостерігати, порівнювати, аналізувати, систематизувати психолого-педагогічні явища і факти; добре орієнтуватися в науковій, науково-популярній, методичній літературі за фахом, працювати з бібліотечними фондами; володіти комп'ютерною та інформаційної грамотністю.

5. Література

1. Андрущенко В. Філософія неформальної освіти : проблеми та перспективи розвитку. *Вища освіта України*. 2013. № 4. С. 5–9.
2. Аніщенко О., Лук'янова Л., Прийма С. Неформальна освіта дорослих – освітній тренд ХХІ століття. *Рідна школа*. 2017. №11–12. С. 3-7.
3. Гончарук А. Неформальна освіта дорослих у країнах ЄС. *Педагогічні науки*. 2012. № 54. С. 31–36.
4. Лук'янова Л. Б. Неформальна освіта дорослих: проблеми і перспективи. *Професійна освіта : педагогіка і психологія* : пол.-укр, укр.-пол. щорічн. / за ред. Т Левовицького, І. Більш. І. Зязюна, Н. Ничкало. Ченстохова ; Київ, 2011. Вип. ХНІ. С. 327–333.
5. Науменко Р. А. Перспективи розвитку позашкільної освіти: аспекти взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, неурядових та громадських організацій : монографія. Київ: Інформаційні системи, 2010. 239 с.
6. Плинокос Д., Коваленко М. Неформальна освіта: теоретичні аспекти і наукові підходи. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету*. Серія : Економічні науки. 2016. Вип. 29. С. 53–60.
7. Рекомендації Асамблеї Ради Європи 1437 «Про неформальну освіту». URL: <http://coe.kiev.ua/bul/bul9/text30htm>.
8. Recognition and validation of non-formal and informal learning for VET teachers and trainers in the EU Member States / Cedefop. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2007. 78 p.